

Ikki bara í Miðeystri

Sum verandi heimsins stórsta oljugoymsla, so er það ekki lögð, at nógv av tí, sum Simmons førir fram, snýr seg um Miðeystur og serstakliga Saudi Arabia. Ikki minst tí það neyvan nakra aðra staðni í verandi goymslum ber til - soleiðis uttan víðari - at økja framleiðsluna við fleiri milliónum tunn- um um dagin.

Men stóðan aðra staðni er lítið frægari. Í 1985 megnaði USA einsamalt at framleiða 8,9 mió tunnur av olju um dagin. Í 1990 var talið fallið til 7,3 mió/ dagin, og í dag er framleiðslan 5,1 mió tunna um dagin. Hetta hóast oljuframleiðslan í dag verður mett at vera 100% effektiv. Hóast raffandarfini í dag framleiða alt sam- dögrið og hóast eingin ídnaðarferia verður hildin.

Samstundis er orku- nýtslan vaksin somikið nógv, at heimsins stórsta ídnaðarsamfe- lag, sum eitt langt skifti megnaði at nókta sín egna oljutørv, í dag noyðist at innflyta einar 11 mió tunnur av olju um dagin.

Hartil skal eisini hugsast um metvøkst- urin í asiatiska búskap- inum. Ein vøkstur, sum uttan nakran sum helst íva fer at hava ein alsamt vaksandi eftir- spurning við sær, uttan at hesi lond sjálvi megna at nókta tann tørvin við egnari fram- leiðslu.

Og í Norðsjónum er sama stóðan. Hóast nýggj leiti- og fram- leiðslutøkni fyri bara 10 árum síðani gav vónir um, at verandi fundini bara vóru byrj- anin, so hefur veru- leikin verið ein annar. Tað vísur seg nevnliga, at síðani 1999 er fram- leiðslan í Norðsjónum minkað við 25%, enn er einki fund gjørt av slíkari stóð, at tað talar fyri einum vøkstri í bræði.

-mørk



Tað er nógv, sum bendir á, at oljuframleiðslan hjá stórsta framleiðaranum í heiminum, Saudi Arabia, langt síðani hefur verið í hæddini. Og enn eru eingi nýggj felt av týðningi funnin

Heldur enn at halda talan vera um eina fyribils stóðu við høgum oljuprísnum, eiga vit at venja okkum við stóðuna. Og veruleikin kann væl verða, at dagsins prísir verða bæði fimm- og tíggujfaldaðir

OLJUPRÍSIR

Jákup Mørk

Soleiðis sigur Matthew R. Simmons, og hann er ikki hvør sum helst. Sum nevndarformaður í einum íløgufeløg, sum hevur ser- vitan innan orkujdnaðin, hevur hann eitt ógvuliga stórt innlit í ídnaðin, og hartil hevur hann í fleiri umfórnum verið partur av ymsum ráðum og nevd- um, sum onkursvegna eru tengd at oljuvinnuni. Hann gav fyrr í ár út bók-

ina, *Twilight in the Desert*, og her víðger hann serstak- ligu tey oljufund, sum í dag eru hornasteinurin undir alheims oljuframleiðsluni. Og ikki minst, hvussu hann roknar við, at hesi fara at tømast innan alt ov leingi, uttan at onnur fund av til- svarandi stódd koma ístað- in. Nakað sum uttan íva fer at trýsta oljuprísirnar langt uppfeitt.

Avmarkað útboð

Fyri góðum mánaði síðani var Simmons partur av eini samrøðu í tíðindasending- ini, *Financial Sense*, og snýr hendan samrøðan seg í stóran mun um oljuprísir. Hvussu hesir verða stýrdir, og - ikki minst - hvussu hesir í veruleikanum eru alt ov lágir.

- Tað er ótrúligt, men all- ar simulatiónir av alheims orkutørvinum, taka stóði í, at Saudi Arabia framleiðir 25 milliónir tunnur av olju um dagin í 2025. Og tað er

nú slettis ikki so víst, held- ur hann.

- Heldur verður tað so, at vit í 2030 hava eina heims- framleiðslu, sum einans megnar at framleiða mill- um 10 og 20 milliónir tunn- ur um dagin, og tað er altso 100 milliónir minni, enn búskaparfrøðin roknar við. So talan er veruliga um eina »major, major, major global issue«, sum hann málber seg.

Hóast oljuídnaðurin er ein av týðningarmestu stuðlumum í dagsins ídn- aðarsamfelag, og hóast

enn hevði eingin kortlagt oljugoymslurnar í landin- um. Hetta setti hann sær so fyri at gera fyri fáum árum síðani, og sambært egnari útsøgn, so var niðurstøðan skelkandi. Somikið skelk- andi, at hann gjørdi av at skriva eina bók.

Falskar vónir

Ein av teimum trupulleik- um, sum Simmons nertir við í bók síni, er, at stóra framleiðslan í Saudi Arabia, og tosið um eina nógv størri framleiðslu í

partvíst stýrd av, hvussu stórar goymslur - reservar - tað verður roknað við, at undirgrundin goymir. Eitt slag av stýring, soleiðis at virðini ikki verða tikin av skjótt upp, og at oljufeltini á tann hátt verða tømð ov tíðliga.

Her hava boðini úr Saudi Arabia verið, at talan er um nærum ótómmandi goymslur av olju. Sagt hevur verið, at goymslurnar, sum í dag eru 260 milliardir tunnur, lætt- luga kunnu økjast til 460 mia, og at tað hartil skulu leggjas aðrar 200 mia tunn- ur, id er væntað goymsla á feltum, sum enn ikki eru funnin.

Men veruleikin er tó ein annar. Í dag verður bróður- parturin av oljuni í Saudi Arabia vunnin úr fimm stórum feltum. Og tað sein- asta av hesum varð funnið í 1967. So hóast leitingin hevur verið meira intensiv seinastu 40 árin, og hóast útgerðin at leita og bora við hevur verið tann besta, sum

”

Heldur verður tað so, at vit í 2030 hava eina heimsframleiðslu, sum einans megnar at framleiða millum 10 og 20 milliónir tunnur um dagin, og tað er altso 100 milliónir minni, enn búskaparfrøðin roknar við

Saudi Arabia er mest týð- andi framleiðarin í hesum, so var tað skelkandi fyri Simmons at koma eftir, at

framfíðini, byggir á skeivar fortreytir.

Oljuframleiðslan hjá OPEC-londunum verður

lig

FAKTA

Av heimsins oljufeltum, eru það bara á leið 120, sum framleiða meira enn 100.000 tonn um dagin. Framleiðslan á hesum svarar til 49% av samlaðu oljuframleiðsluni í heiminum.

Bara á 14 oljufeltum er framleiðslan meira enn 500.000 tonn um dagin. Framleiðslan á hesum svarar til 20% av samlaðu heimsframleiðsluni. Miðalaldurinn á hesum feltunum er 53 ár.

Í Miðeystri eru 3-5 oljufelt, sum framleiða á leið 90% av samlaðu framleiðsluni í økinum.

Í eini senats-hoyring eftir oljukreppuna í 1973, var bert ein persónur, sum helt, at oljuframleiðslan var í vanda. Bill Messick frá Chevron staðfesti: »Oljugoymslurnar verða troyttar alt ov skjótt, og það er eingin móguleiki, at vit framhaldandi kunnu halda gongd í sliksari framleiðslu«

Samrøðan hjá Matthew R. Simmons á Financial Sense, kann lesast á slóðini:
<http://www.financialsense.com/transcriptions/Simmons.html>

til ber at finna. So er einki nýtt stórt felt komið undan kavi.

Í hesum sambandi verður eisini víst til eina kanning, sum franska oljumálaráðið gjørdi fyri eini 20 árum síðani. Sum eitt slag av simplum loggiki, so er tað onkursvegna ein greiður tendensur í oljuleiting, sum ger, at tú rættliga skjótt rakar við næst størsta partin av einum felti - drotningina. Vitanin, sum tú fært til vega við hesum, ger, at tú hampuliga skjótt finnur kongin, og síðani verða

lond. Kuwait, Iraq og Arabisku emiratarnir søgdu seg bráðliga hava goymslur á 90 mia tonn, heldur enn 30, soleiðis at tey eisini kundu fylgja við í eini kvota-skipan, og tí eru greiðar ábendingar á, at talan seinastu fjórðings øldina hevur verið um yvirframleiðslu í ovurmát.

Sum gomul fólk

Og aldurin á feltunum er eisini ein trupulleiki, vísir Simmons á, og sammetur hetta við fólk, tá tey eldast.



Við bók síni, *Twilight in the Desert*, hevur Matthew R. Simmons av álvara gjørt upp við vanligu fatanina av heimsins oljuríkdomi

sama, og tí er prosessin at raffandera rávøruna eisini dýrari.

Skilaleys framleiðsla í heila øld

Grundað á omanfyrirstandandi, so ivast amerikanski serfrøðingurin ikki í, at verandi kreppan í oljuindadinum við methøgum prísnum bert er byrjanin í so máta.

- Tað er eingin sum helst móguleiki fyri, at Saudi Arabia uttan víðari kann leggja fleiri milliúnur tonnur afturat dagsframleiðslu teirra. Tí ivist eg ikki í, at eftirspurningurin eftir olju framhaldandi fer at vera

- Og søguliga hava olju-prísirnir verið so nógv lægri. Í veruleikanum er ídnaðarheimurin bygdur á eina trúgv, at ein "normalur" oljuprísur liggur um einar 15-20\$ fyri tunnuna, og tað er ein prísur, sum snøgt sagt hevur gjørt tað ógjørligt at halda gongd í eini skilagóðari framleiðslu. Prísir rinda vit nú, tí tann oljan, sum er eftir, er dýr at fáa upp. Hon er skitin og runut, og er tí dýr at framleiða. Og tí koma vit at rinda ovurhonds stóra upphædd fyri hana, staðfestir Matthew R. Simmons.

Og tá tosar hann also ikki um prísir, sum liggja um 75-80\$ fyri tunnuna.



Í veruleikanum er ídnaðarheimurin bygdur á eina trúgv, at ein "normalur" oljuprísur liggur um einar 15-20\$ fyri tunnuna, og tað er ein prísur, sum snøgt sagt hevur gjørt tað ógjørligt at halda gongd í eini skilagóðari framleiðslu

væl størri enn útboðið, og tað trýstir prísir upp eftir.

- Og er olja also rættiliga blíg. Við einum prisi á 65\$ fyri tunnuna, er prísurin einans 10 cents fyri eina sodavatsfløsku av olju. Og tað er also munandi minni, enn fólk rinda fyri vatn nógvastaðni í heiminum!

- Nei, nei, nei. Oljuprísir kundu lættliga bæði fimm- og tíggjufaldast. Og fyri mær at síggja, tykist heimurin enn ikki at reagera. Men tað verður kanska, sum tá Hitler her setti Póland. Bráðliga hevði hann bara gjørt tað, staðfestir hann at enda.

Fingu boð í 1979

Longu í 1979 kom ein merkisverd kanning fram í amerikanska senatinum. Í 33 síðum varð greitt frá, at Saudi-Arabiska oljufelagið, Aramco, hevði lækkað framleiðslumál síni úr 25 mió tunnnum um dagin til 12 mió um dagin. Orsøkin til hetta var, at felagið hevði avskrivað 70 mia tonn av fjaldum oljugoymslum sum verandi veruleikafjarðar.

Í frágreiðingi varð høvuðstaðfestingin, at oljugoymslurnar í Miðeystri ikki eru óavmarkaðar, og sjálvur ivast Matthew R. Simmons ikki í rættleikanum av hesi frágreiðing, og lagnan, sum hendað fekk, gevur eisini orsök til illgruna.

Mett varð nevnliga, at upplýsingarnar í frágreiðingini vóru alt ov viðkvæmar, og tí varð hendað læst inni. Fyribils í 50 ár var ætlanin.

Í dag verður sagt, at fekk frágreiðingin tann gjøgnumlestur og tað uppmærksemi, sum hon hevði uppiborið, hevði alheims orkuskið í dag verið ein heilt onnur. Tað hevði noytt heimssamfelagið at leggja ein nógv miðvísari orkupolitik, sum soleiðis kundi verið færdur í trý áratíggju.

-mørk

Krevur eina greiða ætlan

Tá tosað verður um, hvussu vinnast kann á hótandi oljukreppuni, tykist Simmons hava greiða talu.

Sjálvur ivast hann ikki í, at fremsta málið má vera at finna nýggjar og varandi orkukeldur, soleiðis sum mannaættin eisini hevur gjørt fyrr. Frá víði til kol og frá koli til olju.

Somuleiðis er hann greiður fortalari fyri, at flutningsvinnan alt meira flytir seg yvir á kollektiva ferðslu. Heimaarbeiðspláss er ein annar háttur at spara orku upp á í so máta, og bara tað at venja fólk við at hugsa øðrvísi, tá matur skal keypast, kann eisini vera ein máti. Hvi skulu til dømis feroyingar keypa kjøt úr Ný Sælandi, tá tað krevur munandi meira orku at flyta krov kring alla klótuna, heldur enn at keypa úr Hetlandi. Og hvi skulu amerikummenn eta australsk súrepli, tá

hesi eisini veksa í California.

Hóast hetta ljóðar lætt, so er tó einki at ivast í, at alt hetta ikki er nakað, sum verður gjørt uttan víðari. Men Simmons metir sjálvur, at verður ein miðvís ætlan lögð - og fylgd - so ber á hendað hátt til at spara onkra staðni millum 20 og 40% av dagsins oljunýtslu.

-mørk

Saddam vildi hava prísirnar upp

Seinast í august mánaði vóru júst 15 ár síðani, at irakiski herurin hertók Kuwait. Oljuríkdomið á Miðeystri var sjálvsgaða málið hjá Saddam Hussein, og longu tá var veruligur vandi fyri, at prísurin fór upp um 100\$ fyri tunnuna.

Tá sameindi herurin legði seg út í kríggið, var Kuwait longu hersett. Og hermegin var ávegis markinum móti Saudi Arabi. Hevði tann hetsingin eydnast, vildi irakiski einaræðisharrin stýrt 15% av allari heimsframleiðsluni.

At prísirnir ikki fóru longur upp ta ferðina, komst eina og aleina av, hvussu skjótt Saudi Arabia megnaði at økja um framleiðsluna. Eftir 90 døgum øktu teir framleiðsluna úr 5 í 8 mió tonn um dagin.

Og tað eru júst slíkar framleiðsluøkingar, sum Simmons heldur vera vandamiklar fyri tann hugburð, sum hevur eyðkent framleiðsluna. At fólk halda, at »tá Saudi Arabia hevur megnað slíkar økingar í 70 ár, hvi skulu teir so ikki megna tað í 70 ár afturat?«

-mørk